

Kilpeläinen, P., Jalolahti, J. & Stylman, V. 2018. Yrkeskompetens i grundexamen inom processindustrin. Helsinki: Nationella centret för utbildningsutvärdering.

Utvärderingen gäller yrkeskompetens i grundexamen inom processindustrin. Utvärderingsmaterialet har samlats in från yrkesprov och det kompletterande material som beskriver hur de anordnas. Resultaten beskriver vitsord för yrkesprov samt verksamhet som gäller anordnande av yrkesprov. Utvärderingen gällde alla studerande som börjat avlägga grundexamen inom processindustrin som grundläggande yrkesutbildning under hösten 2013 och alla enheter som ordnar utbildningen i fråga. Utvärderingsmaterial samlades in under hela utbildningen fram till slutet av vårterminen 2016. Kvantitativa uppgifter som beskriver vitsord och yrkesprov kompletterades med utbildningsanordnarnas självvärderingar och utvärderingsbesök. Dessutom analyserades de planer för utförande och bedömning av yrkesprov och beskrivningar av yrkesprovets innehåll som godkända av organet för yrkesprov. Vid analys av materialet och resultaten och under utvärderingsbesöken utnyttjades kompetensen hos lärare i branschen.

Bedömningen av inlärningsresultat utgick från yrkesprov, och därmed gällde den yrkeskompetensen. De krav på yrkesskicklighet och utvärderingskriterier som ställts på utbildningen i examensgrunderna utgör bedömningsgrunden. Bedömningen av kompetens i yrkesproven gäller hanteringen av information som utgör grunden för arbetsprocessen, arbetsmetoderna, arbetsredskapen och materialet samt nyckelfärdigheter för livslångt lärande. Därmed utgör examensgrunderna en central utgångspunkt för utvärderingen.

Utvärderingen av inlärningsresultaten inom yrkesutbildningen är utvecklande till sin karaktär, och vid genomförandet av utvärderingen betonas utbildningsanordnarnas aktiva deltagande och växelverkan vid utvärderingen. Materialet samlades direkt via yrkesprov som genomfördes av utbildningsanordnarna. Den utvecklande karaktären beskrivs även av självutvärdering som genomförs av utbildningsanordnarna samt feedbackrapporter som lämnats till utbildningsanordnarna och utifrån vilka anordnarna kan jämföra sina egna resultat med nationella resultat. Dessutom fick anordnarna hos vilka ett utvärderingsbesök gjordes en feedbackrapport om besöket.

Utvärderingsmaterialet samlades in från alla utbildningsanordnare (n = 15). Materialet omfattade 156 studerande och 578 yrkesprov. Utvärderingen gällde även specialstuderande. Materialet omfattade yrkesprov för 104 specialstuderande. Materialet innehöll planer för yrkesprov från 11 utbildningsanordnare och beskrivningar av yrkesprov från sammanlagt 648 yrkesprov. Självutvärderingsmaterial levererades av 12 anordnare. Det gjordes två bedömningsbesök.

Cirka hälften (49 %) av studerandena fick det slutliga vitsordet berömlig för yrkesprovet, 44 procent fick vitsordet god och 8 procent nöjaktig. Studerandena fick flest berömliga vitsord (57 %) i nyckelfärdigheter för livslångt lärande och hantering av arbetsprocessen (50 %). Studerandena fick flest nöjaktiga vitsord i hantering av information som utgör grunden för arbetet (17 %). Medeltalen för bedömningsobjekten varierade mellan 2,12 och 2,49 på skalan 1-3. Medeltalet för de slutliga vitsorden för yrkesprovet var 2,41. Det fanns inga skillnader i vitsorden mellan könen. Däremot fanns det skillnader i vitsorden mellan utbildningsanordnare och områden.

Specialstuderandena hade färre berömliga vitsord och fler goda vitsord jämfört med de övriga studerandena. Det vanligaste vitsordet för specialstuderande inom alla kompetensområden var god och alla specialstuderande utförde yrkesproven utan anpassade mål.

Utbildningens arbetslivsorientering genomförs rätt väl i utbildningen för grundexamen inom processindustrin. Merparten (66 %) av yrkesproven inom processområdet utfördes i arbetslivet. Även för specialstuderandenas del anordnades yrkesproven mestadels på arbetsplatser. Enligt utbildningsanordnarna finns det gott om tillgängliga arbetsplatser för att skaffa kompetensen i enlighet med examensmålen. Tillgängligheten på yrkesprovspatser i enlighet med målen bedömdes vara rätt god.

Vitsorden i yrkesproven var beroende av bedömarna. Att en representant för arbetslivet deltog i bedömningen garanterade bättre vitsord för studeranden och vitsorden i yrkesprov som utfördes på arbetsplatser var klart bättre än i yrkesprov som utfördes på läroanstalten. Utvärderingen lyfte således fram utvecklingsbehoven i bedömningskompetensen hos arbetsplatshandledarna och i arbetslivskompetensen hos lärarna. Utvecklingsbehov upptäcktes även när det gäller integreringen av yrkesämnen och gemensamma examensdelar samt insamling och utnyttjande av den uppföljnings- och feedbackinformation som utbildningsanordnarna sammanställer.